HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

18 ianuarie 2007 *

În cauza C-359/05,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de tribunal de grande instance de Brive-la-Gaillarde (Franța), prin decizia din 9 septembrie 2005, primită de Curte la 26 septembrie 2005, în procedura

Estager SA

împotriva

Receveur principal de la recette des douanes de Brive,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul C. W. A. Timmermans, președinte de cameră, domnul J. Klučka, doamna R. Silva de Lapuerta (raportor), domnii J. Makarczyk și G. Arestis, judecători,

* Limba de procedură: franceza.

avocat general: domnul M. Poiares Maduro,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 7 septembrie 2006,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Estager SA, de F. Genot-Delbecque și N. Petrignet, avocates;

— pentru guvernul francez, de domnii G. de Bergues și J.-C. Gracia, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii J.-F. Pasquier și P. Aalto, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 26 octombrie 2006,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Regulamentului (CE) nr. 1103/97 al Consiliului din 17 iunie 1997 privind anumite dispoziții referitoare la introducerea monedei euro (JO L 162, p. 1, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 81), și a Regulamentului (CE) nr. 974/98 al Consiliului din 3 mai 1998 privind introducerea euro (JO L 139, p. 1, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 112).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Estager SA (denumită în continuare „Estager"), pe de o parte, și receveur principal de la recette des douanes de Brive (denumit în continuare „receveur principal"), pe de altă parte, cu privire la majorarea, în momentul trecerii la moneda euro, a unei taxe pe cantitățile de făină, griș și crupe de grâu moale furnizate sau utilizate în vederea consumului uman (denumită în continuare „taxa").

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

3 În conformitate cu articolul 1 din Regulamentul nr. 1103/97:

„În sensul prezentului regulament:

— „instrumente juridice" înseamnă actele cu putere de lege și actele administrative, hotărârile judecătorești, contractele, actele juridice unilaterale, instrumentele de plată, altele decât monedele și bancnotele, precum și alte instrumente cu efecte juridice;

[...]"

4 Articolul 3 al respectivului regulament prevede:

„Introducerea monedei euro nu are ca efect modificarea termenilor niciunui instrument juridic sau eliberarea sau dispensarea de executarea vreunui instrument

juridic și ea nu dă unei părți dreptul de a modifica un astfel de instrument sau de a-l rezilia în mod unilateral. Prezenta dispoziție se aplică sub rezerva celor convenite de părți."

5 Articolul 4 din același regulament prevede:

„(1) Ratele de conversie se adoptă pentru contravaloarea unui euro în fiecare dintre monedele naționale ale statelor membre participante. Acestea se adoptă cu șase cifre semnificative.

(2) Ratele de conversie nu se rotunjesc și nu se trunchiază în procesul de conversie.

(3) Ratele de conversie se utilizează pentru conversia dintre unitatea euro și unitățile monetare naționale și viceversa. Nu se utilizează ratele inverse, obținute din ratele de conversie.

(4) Toate sumele de bani care trebuie convertite dintr-o unitate monetară națională în alta se convertesc întâi într-o sumă exprimată în unitatea euro; această sumă, care nu poate fi rotunjită la mai puțin de trei zecimale, se exprimă apoi prin conversie în cealaltă unitate monetară națională. Nu se poate utiliza altă metodă de calcul, în afara cazului în care se obține același rezultat."

6 Articolul 5 din Regulamentul nr. 1103/97 are următorul cuprins:

„Sumele de bani de plătit sau de contabilizat, atunci când se efectuează o rotunjire după o conversie în unitatea euro în aplicarea prevederilor articolului 4, se rotunjesc în sus sau în jos, la centul cel mai apropiat. Sumele de bani de plătit sau de contabilizat care sunt convertite într-o unitate monetară națională se rotunjesc în sus sau în jos, la subdiviziunea cea mai apropiată sau, în lipsă de subdiviziuni, la unitatea cea mai apropiată sau, în conformitate cu legile sau cu practicile naționale, la un multiplu sau la o fracțiune a unei subdiviziuni sau a unei unități monetare naționale. În cazul în care aplicarea ratei de conversie duce la un rezultat care se situează exact la mijloc, suma se rotunjește la cifra superioară."

7 Articolul 7 din Regulamentul nr. 974/98 prevede că înlocuirea monedei fiecărui stat membru participant cu euro nu are în sine efect de modificare a exprimării instrumentelor juridice existente la data înlocuirii.

8 Articolul 14 din același regulament enunță:

„Dacă în instrumentele juridice existente la sfârșitul perioadei de tranziție se fac trimiteri la unități monetare naționale, aceste trimiteri trebuie să fie interpretate ca trimiteri la unitatea euro conform cursului de schimb respectiv. Se aplică normele pentru rotunjire stabilite prin Regulamentul [...] nr. 1103/97."

9 În virtutea articolului 1 din Regulamentul (CE) nr. 2866/98 al Consiliului din 31 decembrie 1998 privind ratele de conversie între moneda euro și monedele statelor membre care adoptă moneda euro (JO L 359, p. 1, Ediție specială, 10/vol. 3, p. 3), rata de conversie stabilită irevocabil între moneda euro și francul francez este de 1 euro pentru 6,55957 FRF.

Reglementarea națională

10 Taxa a fost instituită de articolul 1618 *septies* din Codul general al impozitelor francez (code général des impôts). Înainte de introducerea monedei euro, cuantumul său era stabilit la 100 FRF pentru o tonă de făină, de griș sau de crupe de grâu moale.

11 Articolul 1 alineatul (1) din Legea nr. 2000-517 din 15 iunie 2000 privind abilitarea guvernului de a adapta prin ordonanță valoarea în euro a anumitor sume exprimate în franci în textele legislative (JORF din 16 iunie 2000, p. 9063) prevede că guvernul este autorizat să ia, prin ordonanță, măsurile necesare adaptării la trecerea la euro a anumitor sume exprimate în franci francezi în textele legislative.

12 Adoptată în aplicarea respectivei legi, Ordonanța nr. 2000-916 din 19 septembrie 2000 privind adaptarea valorii în euro a anumitor sume exprimate în franci în textele legislative (JORF din 22 septembrie 2000, p. 14877) a stabilit cuantumul taxei la 16 euro începând cu 1 ianuarie 2002.

13 Articolul 1 din respectiva ordonanță prevede:

„În conformitate cu articolul 14 din Regulamentul [nr. 974/98], sumele exprimate în franci care figurează în textele legislative [...] sunt înlocuite, la 1 ianuarie 2002, de sume în euro, prin aplicarea ratei de conversie oficiale și a regulilor de rotunjire comunitare."

14 În conformitate cu raportul către președintele Republicii referitor la Ordonanța nr. 2000-916 (JORF din 22 septembrie 2000, p. 14876):

„În temeiul Regulamentelor comunitare nr. 1103/97 [...] și nr. 974/98 [...], referirile la unitățile monetare naționale care figurează în textele legislative vor trebui citite începând cu 1 ianuarie 2002 ca fiind referiri la euro, aplicând rata de conversie oficială de 6,55957 [FRF] pentru 1 euro, cu rotunjire la a doua zecimală.

Rezultatul obținut prin aplicarea acestor reguli va fi, în anumite cazuri, dificil de înțeles și de reținut, ceea ce riscă, în consecință, să facă mai greu de aplicat textele în care figurează referirile monetare în cauză.

În scopul de a păstra claritatea legislației și de a facilita astfel buna sa aplicare, reiese, prin urmare, că este necesar să se stabilească valorile monetare prevăzute de anumite texte la valori exprimate în euro fără zecimale sau la valori mai semnificative.

[...]

Prezenta ordonanță, adoptată în temeiul abilitării [conferite de Legea nr. 2000-517], se aplică conform principiilor următoare.

În primul rând, întrucât adaptarea textelor trebuie să fie justificată de interesul de a le menține lizibilitatea, sunt modificate numai valorile monetare care, din această privință, acceptă greu valori ce conțin două cifre după virgulă.

Aplicarea pură și simplă a regulilor comunitare de conversie și de rotunjire trebuie să rămână principiul, iar adaptările excepția. Rezultă de aici că, în general, valorile deja exprimate în centime nu sunt modificate.

[...]

Totalitatea acestor adaptări va intra în vigoare la 1 ianuarie 2002, data la care se înlocuiește definitiv și complet francul cu moneda euro.

[...]"

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

15 Considerând că aplicarea Regulamentelor nr. 1103/97, nr. 974/98 și nr. 2866/98 ar fi trebuit să conducă la stabilirea valorii taxei la 15,24 euro, și nu la 16 euro, Estager a adresat către receveur principal, printr-o scrisoare din 12 martie 2002, o cerere de rambursare a unei fracțiuni din taxa achitată de către această societate începând cu 1 ianuarie 2002.

16 Prin decizia din 26 martie 2002, receveur principal a respins această cerere de rambursare.

17 Prin urmare, la 24 mai 2002, Estager a chemat receveur principal în fața instanței de trimitere, cu scopul de a obține rambursarea sumelor pe care consideră că le-ar fi plătit în mod nedatorat.

18 Acesta este contextul în care tribunal de grand instance de Brive-la-Gaillarde a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Dispozițiile Ordonanței nr. 2000-916 [...] privind conversia taxei [...] aplicate producțiilor de făină, de griș și de crupe din grâu moale din 100 [FRF] în 16 euro sunt în conformitate cu regulamentele comunitare privind introducerea monedei euro?"

Cu privire la întrebarea preliminară

19 Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Regulamentele nr. 1103/97 și nr. 974/98 se opun unei reglementări naționale care, în momentul operațiunii de conversie în euro a cuantumului unei taxe precum cea în cauză în litigiul principal, a majorat această taxă la un cuantum superior celui care ar fi rezultat din aplicarea regulilor de conversie prevăzute de regulamentele respective.

20 Pentru a răspunde la această întrebare, se impune să acordăm atenție atât formulării dispozițiilor din regulamentele respective, cât și scopului acestora din urmă.

21 În această privință, trebuie amintit că, la punctele 30-34 din hotărârea sa din 14 septembrie 2004, Verbraucher-Zentrale Hamburg, (C-19/03, Rec., p. I-8183), Curtea a avut deja ocazia de a examina scopul Regulamentului nr. 1103/97.

22 Din această examinare reiese că regulamentul respectiv are drept scop să asigure că trecerea la moneda unică se efectuează fără afectarea angajamentelor deja luate de către cetățeni și întreprinderi. În această perspectivă, al patrulea considerent al regulamentului prevede că „[...] această certitudine juridică într-o etapă timpurie va permite cetățenilor și întreprinderilor să se pregătească în condiții bune". Al șaptelea considerent prevede că „[...] în baza unui principiu de drept general acceptat, continuitatea contractelor și a altor instrumente juridice nu este afectată de introducerea unei noi monede". Același considerent precizează că obiectivul dispozițiilor din Regulamentul nr. 1103/97 referitoare la acea continuitate „este de a furniza securitate juridică și transparență agenților economici, în special consumatorilor [...]". Articolul 3 prima frază din regulamentul respectiv dispune că „[i]ntroducerea monedei euro nu are ca efect modificarea termenilor niciunui instrument juridic sau eliberarea sau dispensarea de executarea vreunui instrument juridic și ea nu dă unei părți dreptul de a modifica un astfel de instrument sau de a-l rezilia în mod unilateral" (hotărârea Verbraucher-Zentrale Hamburg, citată anterior, punctul 31).

23 Mai mult, ar trebui amintit că, în conformitate cu articolul 7 din Regulamentul nr. 974/98, „înlocuirea monedei fiecărui stat participant cu euro nu are în sine efect de modificare a exprimării instrumentelor juridice existente la data înlocuirii".

24 Acest obiectiv de neutralitate a trecerii la euro este de asemenea comun stabilirii regulilor privind operațiunile de conversie. Într-adevăr, încercarea de a asigura acestor operațiuni cea mai mare neutralitate posibilă, atât pentru cetățeni, cât și pentru întreprinderi, presupune, așa cum indică al doisprezecelea considerent al Regulamentului nr. 1103/97, asigurarea unui grad înalt de precizie a operațiunilor de conversie. Articolul 4 alineatul (1) din același regulament prevede astfel că ratele de conversie „se adoptă cu șase cifre semnificative". Același articol precizează, la alineatul (2), că „[r]atele de conversie nu se rotunjesc și nu se trunchiază în procesul

de conversie" și, la alineatul (3), că „[n]u se utilizează ratele inverse, obținute din ratele de conversie", această ultimă prevedere având drept scop, conform celui de al zecelea considerent al regulamentului amintit, să evite „imprecizii semnificative, mai ales atunci când este vorba de valori mari" (hotărârea Verbraucher-Zentrale Hamburg, citată anterior, punctul 32).

25 Principiul continuității instrumentelor juridice și obiectivul de neutralitate a trecerii la euro se aplică „termenilor" și „exprimării" „instrumentelor juridice" în sensul Regulamentelor nr. 1103/97 și nr. 974/98.

26 Or, nu poate exista niciun dubiu privind faptul că cuantumul unei taxe precum cea în cauză în litigiul principal constituie un „termen al unui instrument juridic" în sensul articolului 3 din Regulamentul nr. 1103/97.

27 Prin urmare, trebuie să se examineze dacă Regulamentele nr. 1103/97 și nr. 974/98 se opun unei reglementări naționale care, în momentul trecerii la euro, a efectuat simultan o conversie în euro și o majorare a valorii unei astfel de taxe.

28 În cauza principală, este cert că legiuitorul francez, prin adoptarea Ordonanței nr. 2000-916, a intenționat să aplice reglementarea comunitară privind introducerea monedei euro pentru a stabili cuantumul taxei.

29 Într-adevăr, așa cum rezultă atât din raportul adresat președintelui Republicii referitor la Ordonanța nr. 2000-916, cât și din modul clar de redactare a articolului 1 alineatul (1) din ordonanță, aceasta avea drept scop, prin aplicarea Regulamentelor nr. 1103/97 și nr. 974/98, precum și a ratei de conversie oficiale, să înlocuiască, la 1 ianuarie 2002, valorile exprimate în franci francezi care figurau în textele legislative cu valori în euro.

30 Din raportul respectiv și din articolul 2 din Ordonanța nr. 2000-916 reiese în egală măsură că, pentru a păstra claritatea legislației și a facilita aplicarea acesteia, anumite dispoziții din această ordonanță au drept scop să adapteze anumite valori în euro care rezultă din aplicarea regulilor de conversie comunitare menționate la articolul 1 din aceeași ordonanță.

31 Or, în observațiile lor scrise, guvernul francez și Comisia Comunităților Europene nu contestă că o majorare a valorii taxei a avut într-adevăr loc, întrucât atât acestea din urmă, cât și Estager sunt de acord că aplicarea strictă, pe de o parte, a ratei de conversie între euro și francul francez stabilită irevocabil la articolul 1 din Regulamentul nr. 2866/98, precum și, pe de altă parte, regulile de rotunjire prevăzute la articolul 5 din Regulamentul nr. 1103/97 ar fi trebuit să conducă la stabilirea valorii taxei la 15,24 euro, în loc de 16 euro.

32 În această privință, dacă este adevărat că, așa cum arată guvernul francez, Regulamentele nr. 1103/97 și nr. 2866/98 nu au adus în niciun fel atingere competenței fiscale a statelor membre și posibilității acestora din urmă de a majora cuantumul taxelor lor, la fel de adevărat este că operațiunea de conversie în euro a unei taxe trebuie, în circumstanțe cum sunt cele din cauza principală, să fie efectuată cu respectarea dispozițiilor prevăzute de Regulamentul nr. 1103/97, precum și a principiului continuității instrumentelor juridice și a obiectivului de neutralitate a trecerii la euro.

33 Aceasta implică în special cerințe privind securitatea juridică și transparența care permit protejarea încrederii agenților economici în introducerea monedei euro. Într-adevăr, așa cum rezultă din al șaptelea considerent al Regulamentului nr. 1103/97, obiectivul dispozițiilor acestui regulament privind continuitatea contractelor și a altor instrumente juridice este de a furniza securitate juridică și transparență agenților economici.

34 De aici rezultă că, atunci când procedează simultan la conversia în euro și la majorarea valorii unei taxe, așa cum este cazul în cauza principală, un stat membru trebuie să se asigure că pentru agenții economici securitatea juridică și transparența sunt garantate.

35 Respectarea acestor cerințe presupune în special ca agenții respectivi să poată face o distincție clară în actele normative în cauză între decizia autorităților acestui stat membru de a majora cuantumul taxei și operațiunea de conversie în euro a acestui cuantum.

36 Este de competența instanței de trimitere să verifice dacă această situație se regăsește în acțiunea principală.

37 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că Regulamentele nr. 1103/97 și nr. 974/98 trebuie interpretate în sensul că acestea se opun unei reglementări naționale care, cu ocazia unei operațiuni de conversie în euro a valorii unei taxe, precum taxa din cauza principală, a majorat această taxă la un cuantum superior celui care ar fi rezultat din aplicarea regulilor de conversie prevăzute de aceste regulamente, cu excepția cazului în care o astfel de majorare respectă cerințele de securitate juridică și transparență garantate de regulamentele respective, ceea ce presupune că actele normative în cauză permit să se facă o distincție clară între decizia autorităților unui stat membru de a majora acest cuantum și operațiunea de conversie în euro a cuantumului respectiv. Este de competența instanței de trimitere să verifice dacă această situație se regăsește în litigiul cu care a fost sesizată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

38 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Regulamentul (CE) nr. 1103/97 al Consiliului din 17 iunie 1997 privind anumite dispoziții referitoare la introducerea monedei euro și Regulamentul (CE) nr. 974/98 al Consiliului din 3 mai 1998 privind introducerea euro trebuie interpretate în sensul că acestea se opun unei reglementări naționale care, cu ocazia unei operațiuni de conversie în euro a valorii unei taxe pe cantitățile de făină, de griș și de crupe de grâu moale furnizate sau utilizate în vederea consumului uman, precum taxa din cauza principală, a majorat această taxă la un cuantum superior celui care ar fi rezultat din aplicarea regulilor de conversie prevăzute de aceste regulamente, cu excepția cazului în care o astfel de majorare respectă exigențele de securitate juridică și de transparență garantate de regulamentele respective, ceea ce presupune că actele normative în cauză permit să se facă o distincție clară între decizia autorităților unui stat membru de a majora acest cuantum și operațiunea de conversie în euro a cuantumului respectiv. Este de competența instanței de trimitere să verifice dacă această situație se regăsește în litigiul cu care a fost sesizată.

Semnături